Euroopa Parlament
2024-2029

Kultuuri- ja hariduskomisjon
Esimees

14.7.2026

Li Andersson
Esimees
Tööhõive- ja sotsiaalkomisjon
BRÜSSEL

Teema: CULT-komisjoni arvamus oskuste edendamise kohta liidus – kutsehariduse ja -õppe võimalused üleminekuperioodidel (2026/2070(INI))

Austatud esimees

Kultuuri- ja hariduskomisjonile tehti kõnealuse menetluse raames ülesandeks esitada Teie komisjonile arvamus ning komisjon otsustas selle esitada kirja vormis.

Kultuuri- ja hariduskomisjon arutas küsimust oma 14. juuli 2026. aasta koosolekul. Nimetatud koosolekul otsustas komisjon esitada tööhõive- ja sotsiaalkomisjonile kui vastutavale komisjonile alljärgnevalt toodud arvamuse.

Lugupidamisega

Nela Riehl

ETTEPANEKUD

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 165 ja 166,

A. arvestades, et kutseharidus ja -õpe on Euroopa haridusruumi, oskuste liidu ja Euroopa elukestva õppe ökosüsteemi tugisammas, mis toetab isiklikku arengut, kvaliteetset tööhõivet, sotsiaalset ühtekuuluvust, ELi konkurentsi- ja vastupanuvõimet, sealhulgas strateegilist autonoomiat, rohe-, digi-, demograafilise ja tööstusliku ülemineku ajal; arvestades, et kutseharidusel ja -õppel on oluline roll Euroopa tööstusbaasi tugevdamisel, tehnilise oskusteabe säilitamisel ja arendamisel ning tööjõupuudusega tegelemisel liidu konkurentsi- ja vastupanuvõime jaoks olulistes sektorites; arvestades, et 2002. aasta novembris algatatud Kopenhaageni protsess Euroopa koostöö tugevdamiseks kutsehariduse ja -õppe valdkonnas on andnud Euroopa kutsehariduse ja -õppe poliitikale ühtse raamistiku;

B. arvestades, et kutseharidust ja -õpet peaks iseenesest väärtustama kui kvaliteetset õppevõimalust, ning arvestades, et liikmesriigid peaksid kooskõlas oma riiklike haridus- ja koolitussüsteemidega julgustama ja toetama kutsehariduse ja -õppe ning akadeemilise hariduse võrdset väärtustamist nii poliitika kujundamisel, õppijate nõustamisel, õpirändel, tunnustamissüsteemides kui ka kutseharidust ja -õpet käsitlevasse kvaliteetsesse ja avalikku teabevahetusse investeerimisel; arvestades, et nimetatud väärtustamine peaks väljenduma täieliku juurdepääsu ja võimaluste tagamises igas vanuses ja igasuguse taustaga õppijatele, mitte haridus- ja koolitussektorite vahelises konkurentsis, kus üks pool võidab ja teine kaotab;

C. arvestades, et kutsehariduse ja -õppe atraktiivsus ja kvaliteet ei sõltu mitte ainult tööturu vajadustest, vaid ka õpetamisest ja koolitusest, nõustamissüsteemidest, kaasavast juurdepääsust, ühelt haridus- ja koolitusvõimaluselt teisele liikumise võimalusest, oskuste ja kvalifikatsiooni tunnustamisest ning põhi-, digi-, keskkonnahoiu-, kodaniku-, sotsiaalsete ja valdkonnaüleste pädevuste arendamisest;

D. arvestades, et avaliku sektori investeeringud õppija kohta ja otsesed rahalised toetused on enamikus liikmesriikides keskhariduse ja sellise keskharidusejärgse hariduse puhul, mida ei tunnustata kõrgharidusena (haridustasemed, kuhu kutseharidus ja -õpe on koondunud) süstemaatiliselt väiksemad kui kolmanda taseme hariduse puhul[1];

E. arvestades, et kutseõpilaste ja töökohapõhiste õppijate õpiränne on endiselt üks valdkondadest, kus seda eesmärki ei ole praktikas saavutatud; arvestades, et liiga paljud kutseõpilased ja töökohapõhised õppijad seisavad jätkuvalt silmitsi õiguskindlusetuse, haldustõkete, pakkujate piiratud suutlikkuse, ebaselgete kohustuste

[1] https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2026/783536/CASP_STU(2026)783536_EN.pdf

ning kindlustuse, tasustamise, sotsiaalkindlustuse ja tunnustamisega seotud lahendamata küsimustega; arvestades, et õppijad ei ole sageli teadlikud oma õigustest ja kuritarvitustest teatamise menetlustest; arvestades, et lisatakistused, nagu kasvavad elamis- ja eluasemekulud, võivad jätta ebasoodsa sotsiaal-majandusliku taustaga õppijad kutsehariduse ja -õppe valdkonna õpirände võimalustest kõrvale;

F. arvestades, et püsiv oskuste mittevastavus tööturu vajadustele pärsib jätkuvalt tootlikkust, majanduskasvu ja innovatsiooni kogu liidus, rõhutades vajadust tihedama koostöö järele koolitajate, tööandjate, VKEde ja kohalike tootmisökosüsteemide vahel; arvestades, et töökohapõhisel õppel põhinevad ning duaalsed kutsehariduse ja -õppe süsteemid, mis ühendavad koolis toimuva õppe ulatusliku ja kvaliteetse töökohapõhise õppega ettevõtetes, on osutunud hariduse omandamiselt tööellu ülemineku toetamisel tõhusaks;

G. arvestades, et õpirändes osalevate kutseõpilaste ja töökohapõhiste õppijate suhtes kohaldatavate ühiste Euroopa põhimõtete ja õigusnormide tugevdamine võib aidata tagada õppijatele, kutsehariduse ja -õppe pakkujatele, tööandjatele ja pädevatele asutustele suurema õiguskindluse, austades täielikult liikmesriikide pädevusi ning riiklikke kutsehariduse ja -õppe süsteeme;

H. arvestades, et kutsehariduse ja -õppe alane õpiränne nõuab kutseõppeasutustelt suuremat toetussuutlikkust, hõlmates spetsialiseerunud töötajaid, suuniseid, tööandjate vahelisi partnerlusi, lihtsustatud menetlusi ja digivahendeid;

I. arvestades, et programmi „Erasmus+“ raames loodud kutsehariduse tipptaseme keskused on ümberkujundavad koostööprojektid ja partnerlused, mis viivad kokku kutsehariduse ja -õppe pakkujad, avaliku sektori asutused, akadeemilised ringkonnad ja erasektori, mis mõjutab oskuste ökosüsteemi, töömaailma, innovatsiooni ning rohe- ja digipööret ning mida toetavad uuenduslik pedagoogika, õpetajate ja koolitajate kutsealane areng, õppijate ja töötajate õpiränne ning kutsehariduse ja -õppe rahvusvahelistumise strateegiad;

J. arvestades, et kutseharidus ja -õpe vajab järgmises mitmeaastases finantsraamistikus piisavat, nähtavat ja veelgi suuremat rahastust, eelkõige programmi „Erasmus+“ raames, säilitades samal ajal selle paindlikkuse ja tasakaalustatud elukestva õppe struktuuri ning muud täiendavad ELi fondid; arvestades, et kutsehariduse ja -õppe tipptase sõltub ühtlasi õpetajatest, koolitajatest, töökoha mentoritest, ühelt haridus- ja koolitusvõimaluselt teisele liikumise võimalusest ning kaasavast juurdepääsust;

K. arvestades, et kutseõpetajate nappus mõjutab kõiki ELi 27 liikmesriiki; arvestades, et Cedefopi 2025. aasta uuringu[2] kohaselt usub ainult 18 % kutseõpetajatest, et nende

[2] https://www.cedefop.europa.eu/et/press-releases/cedefop-launches-first-european-vocational-teacher-survey-tackle-critical-vet-teacher-shortages

elukutset väärtustatakse, ja et kutseõpetajatest kolmandiku jaoks ei olnud õpetamine esimene karjäärivalik; ühtlasi teenivad kutseõpetajad keskmiselt 11 % vähem palka kui teised kõrgharidusega spetsialistid.

1. väljendab heameelt asjaolu üle, et kutseharidusele ja -õppele pööratakse oskuste liidu, Kopenhaageni protsessi osana vastu võetud Herningi deklaratsiooni ning tulevase Euroopa kutsehariduse ja -õppe strateegia kontekstis kõrgendatud poliitilist tähelepanu, ning tuletab meelde selle rolli Euroopa haridusruumi, oskuste liidu ja Euroopa elukestva õppe ökosüsteemi tugisambana, mis suurendab konkurentsi- ja vastupanuvõimet;

2. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma kutseõppe ning akadeemilise hariduse võrdse väärtustamise kontekstis konkreetseid meetmeid poliitika kujundamisel, õppijate nõustamisel, õpirändel, tunnustamissüsteemides ning kutsehariduse ja -õppe tipptaset ja kaasavust käsitlevasse kvaliteetsesse ja avalikku teabevahetusse investeerimisel, eelkõige selleks, et suurendada kutseõppe atraktiivsust;

3. rõhutab, et võrdne väärtustamine peaks väljenduma õppijatele sisuliste võimaluste tagamises, mitte haridus- ja koolitussektorite vahelises konkurentsis, kus üks pool võidab ja teine kaotab;

4. rõhutab, et tulevane kutsehariduse ja -õppe strateegia peaks jääma õppijakeskseks ning toetama nii Euroopa konkurentsivõimet kui ka õppijate isiklikku arengut, sotsiaalset kaasatust ja demokraatlikku osalemist, edendades kvaliteetset, kaasavat, uuenduslikku ja atraktiivset ning rahvusvahelise suunitlusega Euroopa kutseharidust ja -õpet; rõhutab sellega seoses, kui olulised on selged arenguvõimalused kutsehariduses ja -õppes, sealhulgas kutsekõrgharidus ja -õpe ning kvalifikatsioonid Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku 5. ja kõrgemal tasemel;

5. hoiatab, et paljud traditsioonilised käsitöö- ja kultuuripärandi säilitamise oskused võivad demograafiliste muutuste ja oskuste struktureeritud viisil edastamata jätmise tõttu kaduda; rõhutab põlvkondadevahelise oskuste edasiandmise tähtsust demograafiliste muutuste ja tööjõupuudusega tegelemisel; ergutab algatusi, mis toetavad kogenud töötajaid nende teadmiste ja asjatundlikkuse edasiandmisel mentorluse, töökohal toimuva koolituse ja töökohapõhise õppe kavade kaudu; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kasutama kutseharidust ja -õpet nende oskuste kaitsmise ja edasiandmise vahendina; nõuab, et kutsehariduse ja -õppe strateegiad seotaks kohalike kultuuriökosüsteemide ja -pärandiga, et edendada territoriaalset ühtekuuluvust ja võidelda rahvastiku vähenemise vastu; nõuab kultuuri- ja loomesektori lisamist järgmisesse kutsehariduse ja -õppe strateegiasse;

6. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles käsitlema esmajärjekorras õiguslikku ja halduslikku ebakindlust, mis mõjutab õpirändes osalevaid kutseõpilasi ja töökohapõhiseid õppijaid, hõlmates õppija staatust, lepingutingimusi, tasustamist, sotsiaalkindlustust, kindlustust ja välismaal veedetud õpingute tunnustamist;

7. kutsub komisjoni üles tugevdama õpirändes osalevate kutseõpilaste ja töökohapõhiste õppijate suhtes kohaldatavaid ühiseid Euroopa põhimõtteid ja sätteid, austades täielikult liikmesriikide pädevusi ning riiklikke kutsehariduse ja -õppe süsteeme, et tagada õppijatele, kutsehariduse ja -õppe pakkujatele, tööandjatele ja pädevatele asutustele suurem õiguskindlus, sealhulgas töötades välja ühise Euroopa raamistiku omandatud õppekvalifikatsioonide ja välismaal läbitud õppeperioodide automaatseks vastastikuseks tunnustamiseks koolides, kutsehariduses ning kõrghariduses; kutsub liikmesriike üles tagama tunnustatud õpirändes osalevatele kutseõpilastele kohalike toetuste ja laenude ülekantavuse, et toetus järgneks välismaal viibivale õppijale; rõhutab, kui oluline on korrapäraselt läbi vaadata ja indekseerida õpirändes osalevatele kutseõpilastele, töökohapõhistele õppijatele, õpetajatele ja töötajatele antavaid sihttoetusi ning rahalist toetust;

8. nõuab, et programmist „Erasmus+“ rahastataks kutseõppeasutustes toimuva õpirändega seotud tugisüsteeme, näiteks asutuste endi õpirändekoordinaatoreid, tuginedes edukatele algatustele (näiteks projekt MONA Prantsusmaal), et kaasata õpirändekoordinaatorid, juhendada õpirändeprojektides osalevaid kutseõpilasi, nõustada kutseõpetajaid Euroopa projektide loomisel ning hõlbustada kontakte kutseharidus- ja -õppeasutuste, erasektori ja õppijate vahel;

9. julgustab arendama kutsehariduse ja -õppega kohandatud õpirändega seotud digitaalset taristut, mis on inspireeritud programmi „Paberivaba Erasmus“ kogemusest kõrghariduses, et lihtsustada haldusprotsesse, õppelepinguid, tunnustamismenetlusi ning koostööd kutsehariduse ja -õppe pakkujate, tööandjate ja pädevate asutuste vahel;

10. rõhutab kutsehariduse tipptaseme keskuste kui koostööprojektide ja partnerluste ümberkujundavat rolli, mis toovad kokku kutsehariduse ja -õppe pakkujad, avaliku sektori asutused, akadeemilised ringkonnad ja erasektori, et tugevdada sidemeid nende sidusrühmade vahel, töötada Euroopas välja vajalikele oskustele vastavad uuenduslikud õppekavad ja õppemeetodid, edendada kutseõpilaste, õpetajate, koolitajate ja töötajate õpirännet ning leida lahendused haldus-, finants-, õiguslikele ja praktilistele tõketele, mis takistavad õpirännet kutsehariduse ja -õppe valdkonnas;

11. palub tagada järgmises programmis „Erasmus+“ kutsehariduse tipptaseme keskustele sihtotstarbeline eelarve ning edukatele kutsehariduse tipptaseme keskustele vajaliku stabiilsuse ja nähtavuse, et jätkata kutsehariduse ja -õppe sektori innovatsiooni ja ümberkujundamist Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil;

12. rõhutab piirkondlike, suurlinnapiirkondade ja kohalike omavalitsuste rolli kaasavate, õiglaste ja tööandjaga seotud õpipoisiõppe ning kutsehariduse ja -õppe ökosüsteemide loomisel ning riiklike koolituskeskuste otsesel haldamisel;

13. tuletab meelde, et kutseharidus ja -õpe vajab programmi „Erasmus+“ raames piisavat, nähtavat ja veelgi suuremat toetust, mis põhineb õppijate nõudlusel, kvaliteedil, kaasatusel, vastuvõtusuutlikkusel ning paketi „Liikuvus Euroopas“ kohase kutsehariduse ja -õppe alase õpirände eesmärgil, märkides, et säilitada tuleb programmi paindlikkus ja tasakaalustatud elukestva õppe struktuur;

14. nõuab, et kõik tulevased programmi „Erasmus+“ stipendiumid, talentide või tipptaseme toetamise meetmed strateegilistes haridusvaldkondades oleksid asjakohasel juhul kättesaadavad kutsehariduses ja -õppes osalejatele ning kõrgema taseme kutsehariduse ja -õppe võimaluste puhul, täiendades, mitte vähendades programmi „Erasmus+“ raames õpirände, kaasamise ja koostöö jaoks ette nähtud põhirahastust;

15. nõuab, et tulevases ELi õpetajate ja koolitajate tegevuskavas käsitletaks sõnaselgelt kutseõpetajate ja koolitajate ning muude seotud töötajate nappuse põhjuseid ja nende inimeste vajadusi, sealhulgas karjääri atraktiivsust, esmast ja jätkuvat karjääriarengut, paindlikke kutsealaseid võimalusi, pedagoogilist innovatsiooni, digi-, tehisintellekti- ja rohepädevusi, kaasamisoskusi ja ettevõttesiseste mentorite toetamist;

16. rõhutab kutsehariduselt ja -õppelt muudele haridus- ja koolitusvõimalustele (näiteks kõrgharidus, täiskasvanuharidus) ning tööhõivele ülemineku tähtsust, et õppijad saaksid takistusteta oma õpinguid jätkata; nõuab sellega seoses kutsehariduse ja -õppe kvalifikatsioonide ja õpiväljundite suuremat tunnustamist, paremat nõustamist kogu elu jooksul, tunnustatud kvaliteediga mikrokvalifikatsioonitunnistusi, mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimist ning võimalusi liikuda esmaselt kutsehariduselt ja -õppelt edasi kõrgema taseme kutseharidusele ja -õppele, kõrgkooli või jätkata kutseharidust ja -õpet;

17. nõuab, et kutsehariduse ja -õppe õppekavad annaksid õppijatele mitte ainult ametipõhised oskused, vaid ka põhi-, digi-, tehisintellekti-, keskkonnahoiu-, kodaniku-, meedia-, ettevõtlus-, sotsiaalsed ja valdkonnaülesed pädevused, mida on vaja kvaliteetsete töökohtade, elukestva õppe, kodanikuaktiivsuse ja demokraatia vastupanuvõime jaoks; tuletab meelde, et kutsehariduse ja -õppe tipptaseme poole tuleb püüelda üheskoos ning et kvaliteetne kutseharidus ja -õpe ning õpirände- ja innovatsioonivõimalused peaksid olema kättesaadavad kesisemate võimalustega õppijatele, puuetega ja õpiraskustega õppijatele, täiskasvanud õppijatele, äärepoolseimates piirkondades, maapiirkondades, äärealadel ja ebasoodsas olukorras olevates piirkondades elavatele õppijatele ning naistele ja tütarlastele, kes osalevad MATI valdkonna kutsehariduses ja -õppes, sealhulgas koolide, õppekeskuste ja kohalike kogukondade vaheliste mobiilsete koolituspakkumiste, põimõppe, kaugjuhendamise ja koostöö kaudu;

18. kutsub liikmesriike üles tegelema haridus- ja karjäärivalikuid mõjutavate sooliste stereotüüpide ja struktuursete tõketega, et edendada soolist võrdõiguslikkust ning naiste ja meeste tasakaalustatumat osalemist eri kutsealadel, sektorites ja ametites;

19. nõuab, et järgmises mitmeaastases finantsraamistikus edendataks jätkuvalt kutsehariduse ja -õppe tulemuslikku ja tõhusat rahastamist avaliku sektori vahenditest ning selle vastastikust täiendavust ja koostoimet, eelkõige programmide „Erasmus+“ ja „AgoraEU“, Euroopa Sotsiaalfondi ja muude ühtekuuluvusfondide raames (lisaks Euroopa Konkurentsivõime Fondile); nõuab kutsehariduse ja -õppe andmete ja järelevalve parandamist ning uute meetmete võtmist, et tagada kutsehariduse ja -õppega seotud ELi tasandi eesmärkide tõhus rakendamine kõigis liikmesriikides;

20. nõuab, et tulevane Euroopa kutsehariduse ja -õppe strateegia tugineks Kopenhaageni protsessile ja selle raames hiljuti vastu võetud Herningi deklaratsioonile, vältides samal ajal uute eraldiseisvate algatuste loomist, ning palub tugevdada olemasolevate Euroopa vahendite, sealhulgas Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku, EQAVETi, Europassi, mikrokvalifikatsioonitunnistuste, digitaalsete kvalifikatsioonitunnistuste ning mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimise sidusust ja praktilist kasutamist;

LISA: SISENDI DEKLARATSIOON

Vastavalt kodukorra I lisa artiklile 8 kinnitab arvamuse raportöör, et kasutas arvamuse koostamisel enne selle komisjonis vastuvõtmist oma arvamuses toimikuga seotud küsimuste kohta sisendmaterjali, mida ta sai järgmistelt huvide esindajatelt, kes kuuluvad kohustuslikku läbipaistvusregistrit käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe[1] kohaldamisalasse, või järgmistelt kolmandate riikide ametiasutuste, sealhulgas nende diplomaatiliste esinduste ja saatkondade esindajatelt:

1. Huvide esindajad, kes kuuluvad kohustuslikku läbipaistvusregistrit käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe kohaldamisalasse
French Education Ministry
2. Kolmandate riikide ametiasutuste, sealhulgas nende diplomaatiliste esinduste ja saatkondade esindajad
Puuduvad

Eespool esitatud loetelu koostamise eest vastutab ainuisikuliselt arvamuse raportöör.

Kui loetelus on märgitud füüsiliste isikute nimi või ametikoht või mõlemad, kinnitab arvamuse raportöör, et ta on esitanud asjaomastele füüsilistele isikutele Euroopa Parlamendi andmekaitseteate nr 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), milles on kindlaks määratud nende isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatavad tingimused ja sellise töötlemisega seotud õigused.

[1] Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 20. mai 2021. aasta institutsioonidevaheline kokkulepe kohustusliku läbipaistvusregistri kohta (ELT L 207, 11.6.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS
NÕUANDVAS KOMISJONIS

21	+
ECR	Lara Magoni, Ivaylo Valchev
PPE	Niels Geuking, Sunčana Glavak, Eleonora Meleti, Giusi Princi, Hélder Sousa Silva, Viktor Weisz, Bogdan Andrzej Zdrojewski, Milan Zver
PfE	Catherine Griset
Renew	Hristo Petrov, Marjan Šarec
S&D	Isilda Gomes, Hannes Heide, Emma Rafowicz, Sabrina Repp, Sandro Ruotolo, Joanna Scheuring-Wielgus
Verts/ALE	Diana Riba i Giner, Nela Riehl

0	-

1	0
ESN	Zsuzsanna Borvendég

Kasutatud tähised:
+ : poolt
- : vastu
0 : erapooletu